

God wil gekend worden, Jona 3:10-4:11, Karakter, september

1. Wat is het karakter van God?

Wie voelt er bij het woord God, toch iets van dreiging, ongemak?

Wie wordt er blij en warm van?

Hoe weet jij of wat je denkt en voelt van God betrouwbaar is?

Kunnen we wel iets met zekerheid zeggen over het karakter van God? Moet je dat willen?

En: wat maakt het eigenlijk uit?

Jona gaat over het karakter van God, maar dan zo dat het net zoveel over jouw karakter gaat.

Jij gaat vandaag God leren kennen en ontdekken hoe dat jouw verandert.

Laten we iets langer stil staan bij de vragen die het onderwerp oproept.

Het hele idee God heeft iets dreigends.

En niet alleen moralistisch, zo van er is een God die alles ziet en die straf als je zondigt.

Maar sowieso iets wat ons allemaal te boven gaat met onbeperkte macht, kennis, dat heeft iets dreigends.

Het basis idee van God, diep van binnen bij mensen, lijkt toch op Wodan.

Een machtige strijder die langs de hemel snelt, zijn bliksems omlaag werpt.

De meeste mensen geloven wel in iets.

Vaak wordt gezegd en ik geloof daarin, dat mensen een natuurlijk Godsbesef hebben.

Mensen hebben een idee van God.

Gods geloof is dus natuurlijk, maar het is niet natuurlijk dat je daar blij van wordt.

Daarom hebben mensen altijd geprobeerd om God onder controle te krijgen.

Via beelden of gedachten, we vormen God zoals we hem hebben wilden.

Of via offers.

We zeggen wel dat mensen door wetenschap en welvaart God niet meer nodig hebben, maar ik denk dat we eigenlijk ook blij zijn dat we van hem af zijn.

Het onderwerp kan je ook storen omdat je vindt dat we hier af moeten blijven.

Is God niet uiteindelijk een mysterie. De onnoembare.

Hebben we niet veel te lang, veel te stellig over God gesproken.

Waarom moeten dominees het altijd uitleggen.

Mooi voorbeeld daarvan is dit stukje. Een van de lijstjes bij september.

Voor mensen uit een protestantse traditie misschien bekend art 1 van de NGB.

Als je het niet kent geeft niks. Hier zeggen mensen iets over wie God is.

Een lijstje van wat je noemt de volkomenheden van God.

Mensen zijn onvolkomen, God is in alles volmaakt.

Dit geeft ook het gevoel alsof je met pen en papier in de hand omhoog kijkt en iets probeert op te schrijven over God.

Moeten we niet toegeven dat ondanks al die ideeenover God, we het uiteindelijk niet weten.

Dat je agnost moet zijn.

Of nog verder. Deze man Frans de Waal was bij 'zomergasten'.

De interviewer dacht hij is wetenschapper dus atheïst, maar hij noemde zichzelf apathist.

Volgens mij een nieuwe term. Maar het betekent: het maakt mij niks uit.

Of God er is en hoe hij is, het is volkomen irrelevant.

Met dit in ons achterhoofd: wat vertelt het verhaal van Jona ons?

2. Het verhaal van Jona is groter dan wij nu gebruiken.

We laten de vis even weg en we kijken vooral naar dit gedeelte.

In het verhaal is Jona symbool voor Israel.
God doet van alles met Jona, maar daarin is hij eigenlijk met zijn volk aan het werk.
En ook met jou, met ons.
Jona wordt geroepen, krijgt een missie en er ontstaat een avontuur met God.
Vol ontmoetingen, worsteling, boosheid, hoogtepunten.
In dat avontuur neemt God Jona, zijn volk, jou mee.
Hij neemt ons mee naar dat punt waar we hem uiteindelijk leren kennen.
Niet theoretisch, maar echt vanuit de ervaring, ontmoeting met hem.
Bij Jona komt alle onrust en spanning er hier uiteindelijk uit.
Als hij ziet dat Nineve niet verwoest wordt komt hij stampvoetend
tot misschien wel de mooiste omschrijving van Gods karakter uit de Bijbel:
ik wist het wel, u bent genadig en liefdevol, geduldig en trouw en tot vergeving bereid.
Zo wil God ook met jou onderweg gaan, dat er een avontuur begint tussen jou en God.
En hij wil jou ook naar dat punt brengen dat je
of dat nu stampvoetend is of huilend, in stille verwondering of juichend
ontdekt: ik wist het wel
u bent genadig en liefdevol, geduldig en trouw en tot vergeving bereid.
En hij zal doen wat nodig is om jou daar te brengen.

Wat we ontdekken in het verhaal van Jona is dat God een God is die gekend wil worden.
Waar iedereen die zich afzet tegen stelligheid en vasthoudt aan God als mysterie,
alle agnosten aan voorbij gaan
is dat er aan de andere kant een God is die gekend wil worden.
Die zich niet verborgen houdt maar naar ons toekomt.
Een God die niet alleen ooit iets geroepen heeft over zichzelf
en dat wij daar nu mee mogen puzzelen wie hij is,
maar heel persoonlijk, een God die leeft en en ons opzoekt.
Er zit een voortdurende beweging van God naar ons.
En het is juist dat, God leren kennen, dat die dreiging rond God wegneemt.
Het antwoord op die dreiging is niet proberen om hem onder controle te krijgen,
maar hem leren kennen.
Dat doe je door net als Jona met hem onderweg te gaan,
worstelend, stampvoetend, verbaasd, juichend, hoe dan ook. En dan leer je hem kennen.
Onze zekerheid zit in het feit dat er een God is die gekend wil worden.
Daarom is er bij jou ook betrouwbare kennis over God.
Het is zijn belofte dat als je met hem onderweg gaat,
dat jouw eigen beelden zullen omvallen en dat je hem werkelijk zal leren kennen.

Het verhaal van Jona vertelt ook dat dat niet altijd vanzelf gaat.
Het is natuurlijk makkelijk om te zeggen, theoretisch,
o God is genadig en liefdevol, geduldig en trouw en tot vergeving bereid.
Daar kan je wel mee aankomen.
Maar hoe voelt dat in de werkelijkheid.
Het is niet voor niets dat Jona stampvoetend tot die conclusie komt.
Hij doet er alles aan om onder deze God uit te komen.
Tegenover Gods goedheid staat Jona's boosheid, tegenover zijn geduld Jona's fanatisme,
tegenover zijn genade Jona's ego, tegenover zijn liefde Jona's trots.
Kan jij uit de voeten met een God die vergeeft wat jou is aangedaan.
Die zijn deur open zet voor mensen waar jij je ongemakkelijk bij voelt.
Die het fanatisme waarmee jij je aan hem wilt geven

smoort in een mildheid waar je niets mee kunt.
Kan jij uit de voeten met een God die te slap is in een wereld vol dreiging.
Een lieve opa, maar niet iemand waar je je land aan toevertrouwd.
Kan jij leven met een God die goedheid en genade eist met een kracht en zuiverheid,
waar jij vooral het gezellig wilt houden. Niemand voor het hoofd wil stoten.
En nog zoveel meer waarin jouw ego, trots, angst en gemakzucht
tegenover Gods karakter kunnen staan.
God wil gekend worden, maar wil jij hem kennen?
Niet de God die jij bedacht hebt, maar de God zoals hij zich laat zien.
Het verhaal van Jona legt de bal bij jou.

Dan ga je ook dat stukje begrijpen dat ik net liet zien.
Dit is geen getuigenis van menselijke arrogantie stelligheid dit is aanbidding.
Dit zijn broers en zussen die als ze hun geloof onder woorden gaan brengen
beginnen met zeggen: ja wij willen u kennen.
En ik geloof dat je pas vanuit de leven de ervaring en ontdekking van Gods karakter.
Dat hij genadig is en liefdevol, geduldig en trouw en tot vergeving bereid.
De rest van zijn volkomenheden kunt ontdekken.
Dan valt ook hun dreiging weg.
Het is die genadige, geduldige en trouwe God die alwetend, almachtig en oneindig is.
Hoe gaaf is dat.
Dit is een getuigenis van broers en zussen die God hebben leren kennen
en wat ze gezien hebben in aanbidding onder woorden proberen te brengen.
Kijk zo groot en zo gaaf is onze God.

3. Het eerste is dat dit verhaal laat zien dat God gekend wil worden.
Het tweede dat het laat zien wat dat met jou doet.
Het gaat God in het boek Jona net zoveel om zijn eigen volk als om Nineve.
Jona is een prachtig voorbeeld van een trots, zelfgenoegzaam godsbeeld,
wat misschien wel dichter bij ons ligt dan we denken.
Kijk zegt Jona, je hebt goede mensen, en je hebt slechte mensen.
Je hebt wij het volk Israel en je hebt zij Nineve.
Zoals je wij, het westen, de nette mensen, de gelovige mensen hebt
en zij, de moslims, de vluchtelingen, de aso's, de ongelovigen.
En zo nog een heleboel wij zij onderscheiden.
Kijk en Jona begrijpt goede mensen doen best wel eens iets fout,
maar het blijven goede mensen.
En slechte mensen doen best wel eens iets goed, maar het blijven slechte mensen.
En God is ervoor om te zorgen dat de goede mensen
uiteindelijk winnen van de slechte mensen.
Dat Israel wint en Nineve wordt verwoest.
Kijk en als goede mensen iets fout doen,
dan is God inderdaad liefdevol en geduldig en tot vergeving bereid. Natuurlijk.
Maar God moet natuurlijk niet de vergissing maken
dat als slechte mensen een keer iets goeds doen dat hij ze ook gaat vergeven.
Dan is het hek van de dam. Wat heb je dan nog aan God.
Het boek Jona is geschreven om hiermee af te rekenen.
God maakt geen onderscheidt tussen ons en hen, tussen goede en slechte mensen.
God ziet mensen en kijkt uit naar het moment waarop hij hen kan vergeven.

Daar verlangt hij naar, want hij houdt van mensen ook als ze zich nog niet bekeerd hebben.
En God wil dat zijn volk wordt als hem.
Zoals Jona denkt, zo denkt het volk Israel, zo denken mensen.
Maar God wil dat er in de wereld een volk is dat anders denkt en anders kijkt.
Dat ze niet zijn als Jona, maar als hem.

En er gebeurt ook iets met Jona. Het verhaal heeft een open eind.
Na de vraag van God blijft het stil.
Het enige dat we weten over Jona is dat hij het verhaal heeft opgeschreven.
Het is zijn getuigenis, van zijn avontuur met God.
En waarom zou hij dat opschrijven, doorvertellen. Het is niet bepaald een successtory.
Als je dan toch in de Bijbel komt zijn er wel mooiere rollen.
We zijn een paar duizend jaar later en we zingen nog steeds 'Jona is zo eigenwijs'.
Het kan alleen maar betekenen dat Jona uiteindelijk ze trots heeft afgelegd,
dat het niet meer om zijn ego draait,
maar dat hij alleen nog maar wil vertellen over deze God en zijn goedheid en geduld.
Dat is wat er gebeurd als wij God leren kennen.
Op het moment dat wij stampvoetend, huilend, juichend Gods karakter ontdekken,
kraakt ons karakter in zijn voegen.
Dat is misschien wel het beste criterium voor de vraag of jou kennis van God betrouwbaar is.
Kennis van God die jouw karakter niet laat kraken in z'n voegen
is waarschijnlijk niet al te betrouwbaar.
Jona is niet meer dezelfde na dit avontuur met God en daar was het God ook om te doen.
Hij wil gekend worden, zodat wij zijn karakter gaan weerspiegelen.
Dat ons karakter gevormd wordt naar zijn karakter.
Dat jouw gaven, jouw volkomenheden, wordt gekleurd door zijn karakter.
Zodat de wereld via jouw, via ons God leer kennen.
Niet onze God, maar de levende God.

Gods karakter is de belangrijkste bron voor karaktervorming
en daarmee een goede basis voor dit jaarthema.
We richten ons op God. Niet door met pen en papier omhoog te kijken,
maar door net als Jona met hem onderweg te gaan. Het avontuur met hem aan te gaan.
Dat is wat we met het jaarthema willen doen, wat we als kerk willen zijn.
Een groep mensen die het avontuur met God aangaat
en steeds meer zijn karakter gaat weerspiegelen.
Dat is ook waarbij we mensen welkom heten.
Welkom bij een God die gekend wil worden.
Welkom om in deze gemeenschap en met deze groep mensen dat avontuur aan te gaan.
Welkom als je je vandaag aansluit, maar net welkom als je eens komt kijken,
af en toe te gast bent. Het is een avontuur waarbij iedereen mee onderweg mag.

4. En als jij nou de remming voelt om je over te geven aan dat avontuur.
Het is prachtig een God die gekend wil worden,
maar hoe snel loopt dat vast op onze onwil om het te kennen,
onze onwil om echt veranderd te worden.
Het is fijner en veiliger om te blijven hangen bij ons eigen idee van God.
Daarom ging God nog eens stap verder dan in het verhaal van Jona.
In Jezus maakt hij helemaal de beweging naar ons.
Als wij het avontuur niet aan willen gaan met hem, dan gaat hij het wel aan met ons.

In Jezus ontmoet je een God die laat zien hoe graag hij gekend wil worden.
En die Jezus liep vast in de Jona's van zijn tijd.
Hem overkwam hetzelfde als God tegenover Jona.
Stampvoetende mensen, die God liever aan het kruis nagelen dan hem werkelijk leren kennen.
Tegenover het kruis worden wij Jona's.
Daar staat jouw trots, jouw angst, jouw ego, jouw boosheid, jouw fanatisme, jouw luiheid,
jouw zwakheid tegenover zijn karakter.
Daar wordt jij Jona, weet je dat je dat bent. Daar sta jij zoals je bent.
En God zegt dan: kijk en dit ben ik.
Genadig en liefdevol, geduldig en trouw en altijd tot vergeving bereid.
Hoe meer je dat laat binnen komen, hoe meer je je kan overgeven aan het avontuur met God.

5. Toepassingen:

- Kies elke dag een van Gods volkomenheden om hem te aanbidden.
- Zoek rust en krijg zo oog voor God.
- Waar doet Gods karakter wat met jouw karakter?
- Kom bij elkaar.

Gerbram Heek, Veenhartkerk